

Bruselj, 20. november 2025
(OR. en)

15712/25

TELECOM 420
COMPET 1209
CYBER 339

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 19. november 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 835 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
STRATEGIJA ZA PODATKOVNO UNIJO
SPROSTITEV PODATKOV ZA UMETNO INTELIGENCO

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 835 final.

Priloga: COM(2025) 835 final

Bruselj, 19.11.2025
COM(2025) 835 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**STRATEGIJA ZA PODATKOVNO UNIJO
SPROSTITEV PODATKOV ZA UMETNO INTELIGENCO**

1. Uvod – Sprostitev podatkov za umetno inteligenco

Umetna inteligenca spreminja svetovno gospodarstvo, da bi EU lahko konkurirala in spodbujala inovacije, pa potrebuje velike količine visokokakovostnih podatkov. Brez takih podatkov ne more graditi močnih modelov umetne inteligence, optimizirati zdravstvenega varstva ali energetskega sistema oziroma ohraniti vodilnega položaja v industriji. Zlasti za mala in srednja podjetja bo boljši dostop do podatkov odločilen za rast in ohranjanje konkurenčnosti.

EU s ključno zakonodajo, kot je akt o podatkih¹, in z naložbami v skupne evropske podatkovne prostore² postavlja trdne temelje za vzpostavitev varnega in interoperabilnega enotnega trga za podatke. Hkrati akcijski načrt za celino umetne inteligence³ in strategija za uporabo umetne inteligence⁴ ustvarjata pogoje, da bo lahko EU prevzela vodilno vlogo pri razvoju in uporabi umetne inteligence.

Vendar se EU sooča s pomanjkanjem podatkov za razvoj umetne inteligence ter s čedalje večjo geopolitično konkurenco, v kateri se podatki vse bolj obravnavajo kot strateško sredstvo. Veliko dragocenih podatkov ostaja razdrobljenih ali premalo izkoriščenih, tudi zaradi zapletenega mozaika podatkovnih pravil, medtem ko svetovni konkurenti te podatke hitreje izkoriščajo za tehnološko in industrijsko prednost.

Da bi olajšali skladnost in izboljšali predvidljivost, se z zbirnim svežnjem za digitalno področje predlaga poenostavitev regulativnega okolja za podatke z **združitvijo štirih pravnih instrumentov v en sam, skladen okvir za podatke**. Poleg tega bo za podporo podjetjem in olajšanje skladnosti strategiji priložen **celovit sveženj podpornih ukrepov v okviru akta o podatkih**. Vzorčni pogodbeni pogoji, standardne klavzule na področju računalništva v oblaku in namenska služba za pomoč uporabnikom bodo zlasti MSP pomagali pri izpolnjevanju obveznosti, zmanjšali pravno zapletenost in jim omogočili, da se osredotočijo na inovacije. Vzorčne klavzule se bodo uporabljale v okviru odnosov med podjetji in državnimi upravami ter tudi med podjetji, pri čemer bodo podpirale ustvarjanje in souporabo podatkov ter enostavnejše pogodbe⁵.

S strategijo za podatkovno unijo se pozornost preusmerja s pravil na rezultate. Da bi EU to uresničila, bo ukrepala na treh prednostnih področjih:

- **povečanje dostopa do podatkov za umetno inteligenco** s pobudami, kot so **podatkovni laboratoriji**, ki ponujajo zaupanja vredne storitve psevdonimizacije ter združujejo podatkovne vire javnih in zasebnih akterjev, da bi podjetjem in raziskovalcem zagotovili visokokakovostne nabore podatkov;

¹ Uredba (EU) 2023/2854 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 o harmoniziranih pravilih za pravičen dostop do podatkov in njihovo uporabo ter spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 in Direktive (EU) 2020/1828.

² Evropska komisija, Delovni dokument služb Komisije o skupnih evropskih podatkovnih prostorih, SWD(2024) 21 final z dne 24. januarja 2024.

³ Evropska komisija (2025), Akcijski načrt za celino umetne inteligence, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, COM(2025) 165 final, Bruselj, Evropska komisija.

⁴ Evropska komisija, Strategija za uporabo umetne inteligence, COM(2025) 723 final z dne 8. oktobra 2025.

⁵ [Posodobljene vzorčne pogodbene klavzule EU za umetno inteligenco | Skupnost javnih kupcev](#).

- **poenostavitev pravil o podatkih** za lažjo souporabo podatkov med podjetji in raziskovalci, vključno s **preoblikovanjem privolitve v uporabo piškotkov**, da se zmanjša prenasičenost, hkrati pa zagotovi varstvo pravic;
- **krepitev svetovnega položaja EU na področju mednarodnega pretoka podatkov** z odpravo neupravičenih trgovinskih ovir, da bodo lahko evropska podjetja na svetovni ravni konkurirala pod enakimi konkurenčnimi pogoji.

2. Nadgradnja evropske strategije za podatke (2020–2025)

EU je z evropsko strategijo za podatke iz leta 2020⁶ položila pravne in institucionalne temelje za varen in pravičen enotni trg za podatke. Cilj je bil sprostiti potencial podatkov za inovacije in rast ter hkrati zagotoviti varstvo pravic. Vendar je ob generativni umetni inteligenci in čedalje večji geopolitični konkurenci jasno, da mora EU nadgraditi temelje, ki jih je položila.

Evropska strategija za podatke je spodbudila ključno zakonodajo za vzpostavitev zaupanja, spodbujanje souporabe podatkov in pojasnitev pravil v celotni podatkovni vrednostni verigi. Z **aktom o upravljanju podatkov** so bili vzpostavljeni mehanizmi za zaupanja vredno souporabo podatkov in regulirane posrednike, uveden je bil okvir za prostovoljno souporabo podatkov s strani podjetij za namene v splošnem interesu (prostovoljni podatkovni altruizem), odprli pa so se tudi nekateri zaščiteni nabori podatkov javnega sektorja. Z **aktom o podatkih** se sproščajo podatki iz povezanih izdelkov in storitev, saj se pojasnjujejo pravice do dostopa in uporabe. Nazadnje, na podlagi **direktive o odprtih podatkih** in njenega izvedbenega akta o naborih podatkov velike vrednosti (ki se uporablja od junija 2024) je bilo treba nekatere nabore podatkov javnega sektorja dati brezplačno na voljo in omogočiti njihovo prosto dostopnost v strojno berljivih formatih. Vendar pa sta nedosledno izvajanje na nacionalni ravni in negotovost glede poslovnih skrivnosti dva od preostalih izzivov obstoječega zakonodajnega okvira.

Podporni ukrepi, vzpostavljeni na podlagi evropske strategije za podatke, vključujejo sodelovanje z Evropskim odborom za podatkovne inovacije, da bi uskladili prizadevanja držav članic, in zahtevo za standardizacijo, da bi položili temelje za evropski okvir za zaupanja vredne podatke⁷.

⁶ Evropska strategija za podatke – Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope, Urad za publikacije, 2020, <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/4c34e6f9-5391-11ea-aece-01aa75ed71a1>.

⁷ Evropska komisija, Izvedbeni sklep Komisije C(2025) 4135 z dne 1. julija 2025 o zahtevi za standardizacijo evropskim organizacijam za standardizacijo v zvezi z evropskim okvirom za zaupanja vredne podatke v podporo Uredbi (EU) 2023/2854 Evropskega parlamenta in Sveta, na voljo na: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/enorm/mandate/614_en (obiskano 27. oktobra 2025).

Komisija je za uresničitev evropskega enotnega trga za podatke med letoma 2021 in 2024 vložila tudi 336 milijonov EUR v 14 strateških skupnih evropskih podatkovnih prostorov, ki zajemajo ključne gospodarske sektorje in področja javnega interesa ter dopolnjujejo prizadevanja nacionalnega in zasebnega sektorja. Ti prostori zagotavljajo varno infrastrukturo in okvire upravljanja za prostovoljno souporabo podatkov pod dogovorjenimi pogoji. Zdaj je glavni izziv povečati ta prizadevanja, da bi dosegli učinek na ravni celotne EU.

Evropski podatkovni prostor za slike raka zajema anonimizirane slike in opombe. Do leta 2027 bo vključeval več kot 60 milijonov slik raka.

3. Trije izzivi, ki jih mora EU obravnavati zdaj

Ker tehnologija in storitve umetne inteligence preoblikujejo svetovno okolje, se mora EU nujno spoprijeti s tremi novimi strateškimi izzivi: pomanjkanjem podatkov, regulativno zapletenostjo in čedalje večjo svetovno konkurenco.

Pomanjkanje podatkov: strukturno ozko grlo za inovacije

Z vzponom generativne umetne inteligence, velikih jezikovnih modelov in agentske umetne inteligence⁸ dostop do obsežnih, visokokakovostnih, še nevidenih in za posamezno področje značilnih naborov podatkov postaja odločilni dejavnik svetovne konkurenčnosti. Po podatkih inštituta Epoch AI se velikost naborov podatkov, ki se uporabljajo za učenje velikih jezikovnih modelov, približno vsakih šest mesecev podvoji⁹.

Veliki jezikovni modeli in druge vrste temeljnih modelov zahtevajo ogromne, raznolike nabore učnih podatkov. Študije kažejo, da bi se lahko ob trenutnih trendih količina javno dostopnih učnih podatkov izčrpala med letoma 2026 in 2032¹⁰.

Izziv, s katerim se srečuje EU, je dvojen: (i) zagotoviti širšo dostopnost visokokakovostnih naborov podatkov, vključno z nabori podatkov za posamezne sektorje, ter (ii) zagotoviti, da bo računalniška infrastruktura, potrebna za obdelavo teh naborov podatkov, široko dostopna. Številna evropska podjetja, zlasti MSP in zagona podjetja, nimajo zadostne količine dovolj raznolikih podatkov in dostopa do evropskih računalniških zmogljivosti, potrebnih za razvoj

⁸ „Agentska umetna inteligenca so sistemi umetne inteligence, ki lahko samostojno sprejemajo odločitve in ukrepajo. To agentom omogoča, da razumejo jezik, razmišljajo o nalogah, samostojno ukrepajo za doseganje vnaprej določenih ciljev ter komunicirajo s svetom okoli sebe in organizirajo interakcije, tudi z ljudmi.“

⁹ Robi Rahman in David Owen (2024), „The size of datasets used to train language models doubles approximately every six months“ (Velikost naborov podatkov, ki se uporabljajo za učenje jezikovnih modelov, se približno vsakih šest mesecev podvoji). *Objavljeno na spletu na naslovu epoch.ai*. Pridobljeno na naslovu: <https://epoch.ai/data-insights/dataset-size-trend> [spletni vir].

¹⁰ Villalobos, P., Ho, A., Sevilla, J., Besiroglu, T., Heim, L., in Hobbhahn, M. (2024), *Position: Will we run out of data? Limits of LLM scaling based on human-generated data* (Stališče: ali nam bo zmanjkalo podatkov? Omejitve povečanja velikih jezikovnih modelov na podlagi podatkov, ki jih ustvari človek). V K. Chaudhuri, S. Jegelka, L. Song, D. L. Silver in Y. Ermon (ur.), *Proceedings of the 41st International Conference on Machine Learning* (Zbornik 41. mednarodne konference o strojnem učenju) (zvezek 235, str. 42085–42101). PMLR. <https://proceedings.mlr.press/v235/villalobos24a.html>.

konkurenčnih rešitev na področju umetne inteligence. Brez takojšnjega ukrepanja obstaja nevarnost, da bo EU zaostala za drugimi.

Regulativna zapletenost: razdrobljenost ovira širitev

EU je po sprejetju evropske strategije za podatke iz leta 2020 uvedla prelomne predpise, ki temeljijo na že obstoječih pravilih – akt o upravljanju podatkov¹¹, akt o podatkih in različne akte področne zakonodaje, kot je uredba o evropskem zdravstvenem podatkovnem prostoru¹². Vsaka od teh pobud je bila osredotočena na posebna vprašanja, kot so mehanizmi za souporabo podatkov, pravična porazdelitev vrednosti in obravnavanje obremenjujočih zahtev glede lokalizacije. Vendar pa sta zapleteno medsebojno delovanje splošne uredbe o varstvu podatkov (GDPR)¹³ in aktov področne zakonodaje ter neenako izvajanje v državah članicah povzročila razdrobljeno regulativno okolje, pravno negotovost, tudi za javne organe, ter povečala stroške zagotavljanja skladnosti, zlasti za zagonska podjetja in MSP.

Ponudniki storitev posredovanja podatkov – področje, ki je še vedno v nastajanju – so na primer zavezani strožjim pravnim obveznostim, ki omejujejo njihovo sposobnost rasti. Ekosistemov v zgodnji fazi ne smemo obremeniti z nesorazmernimi zahtevami, ki ovirajo uporabo modelov souporabe podatkov in uvajanje podatkovnih prostorov. Da bi EU sprostila inovacije, mora poenostaviti pravila o dostopu do podatkov in njihovi uporabi.

Globalna konkurenca: podatki kot strateško sredstvo

V tekmi na področju umetne inteligence je dostop do podatkov velike vrednosti ključna strateška prednost. Na svetovni ravni podatki postajajo geopolitično sredstvo, dostop do podatkov, lokalizacija in nadzor pa se čedalje pogosteje uporabljajo kot instrumenti moči. Medtem ko EU spodbuja odprt, varen, pravičen in zaupanja vreden pretok podatkov, druge jurisdikcije uporabljajo agresivne ali protekcionistične strategije. Lokalizacija in ureditve omejevalnega dostopa v tujini omejujejo dostop EU do svetovnih virov ter podjetja EU izpostavljajo gospodarskim in varnostnim tveganjem. Da bi sprostili celotni potencial evropske umetne inteligence, mora Unija podatke obravnavati kot osrednji strateški vir ter vlagati v varne, visokokakovostne in interoperabilne naboje podatkov, ki odražajo evropske vrednote in standarde. Krepitev sposobnosti Evrope, da zbira, ureja in uporablja lastne podatke, je torej nujna z gospodarskega in varnostnega vidika. EU mora zagotoviti koristen pretok podatkov, zaščititi občutljive neosebne podatke v EU in podpirati digitalno suverenost v razmerah čedalje večjega tehnološkega rivalstva.

¹¹ Uredba (EU) 2022/868 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o evropskem upravljanju podatkov in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podatkov) (UL L 152, 3.6.2022, str. 1).

¹² Uredba (EU) 2025/327 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2025 o evropskem zdravstvenem podatkovnem prostoru ter spremembi Direktive 2011/24/EU in Uredbe (EU) 2024/2847.

¹³ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES.

4. Trije stebri strategije za evropsko podatkovno unijo

Steber I: izboljšanje dostopa do kakovostnih podatkov za umetno inteligenco in inovacije

Konkurenčnost EU na področju umetne inteligence in digitalnih inovacij je odvisna od dostopa do visokokakovostnih podatkov ter infrastrukture za varno souporabo in uporabo podatkov v velikem obsegu. EU je s skupnimi evropskimi podatkovnimi prostori, okviri upravljanja in velikimi naložbami v tehnologijo in računalništvo v oblaku že položila trdne temelje. Zdaj je izziv prehod s pilotnih projektov in razdrobljenih pobud na brežhiben, interoperabilen in trajnosten podatkovni ekosistem, ki bo spodbujal prebojne inovacije in krepil digitalno suverenost EU.

Da bi Komisija to dosegla, bo ukrepala na dveh dopolnjujočih se področjih. Prvič, začela bo izvajati vodilne pobude, s katerimi se bodo obravnavala najbolj neposredna ozka grla v EU: omejen dostop do ključnih naborov podatkov, nezadostna infrastruktura za obsežen razvoj umetne inteligence ter potreba po zaupanju vrednih okoljih, vključno s podatkovnimi laboratoriji, ki podatkovne prostore povezujejo z razvijalci umetne inteligence. Ti podatkovni laboratoriji se bodo uporabljali kot objekti za izvajanje specializiranih storitev, ki bodo zagotavljali varna okolja, praktična orodja in strokovno podporo za združevanje, urejanje, psevdonimizacijo in anonimizacijo podatkov. Podjetjem, zlasti MSP, bodo pomagali pretvoriti podatke v uporabne vire za učenje umetne inteligence, hkrati pa ohranjali nadzor nad podatki. Ta prizadevanja bodo neločljivo povezana s strategijo za uporabo umetne inteligence, ki bo zagotovila, da bo razpoložljivost podatkov neposredno podpirala uvajanje umetne inteligence in inovacije v vseh industrijskih panogah in javnih sektorjih. Drugič, ta prizadevanja bo okrepila s horizontalnimi vidiki: pravno jasnostjo pri združevanju podatkov, standardi za kakovost podatkov ter naložbami v zmogljivosti za

Podatkovni prostori in podatkovni laboratoriji: gradniki evropskega umetnointeligenčnega ekosistema

Skupni evropski podatkovni prostori so ekosistemi za souporabo podatkov, ki temeljijo na infrastrukturi v oblaku in jasnih pravilih upravljanja, ki določajo, kdo lahko dostopa do podatkov, jih uporablja in souporablja. Javne in zasebne akterje povezujejo prek zaupanja vrednih mehanizmov za izmenjavo podatkov v sektorjih in med njimi.

Podatkovni laboratoriji so ponudniki podatkovnih storitev, ki te podatkovne prostore povezujejo z umetnointeligenčnim ekosistemom. Podjetjem in raziskovalcem zagotavljajo varen in praktičen dostop do visokokakovostnih naborov podatkov, podporo, ki jo potrebujejo za zagotavljanje skladnosti s pravili EU, ter orodja, smernice in zaupanja vredna okolja za združevanje, urejanje, označevanje in psevdonimizacijo podatkov.

Podatkovni prostori zagotavljajo strukturirane vire zaupanja vrednih podatkov, podatkovni laboratoriji pa te podatke spreminjajo v uporabne vire za inovacije in razvoj umetne inteligence ter tako zagotavljajo nemoten prehod od razpoložljivosti do uporabe.

sintetične podatke¹⁴, kar bo zagotovilo obseg, zaupanje in dolgoročno trajnostnost v vseh sektorjih.

i. Širitev skupnih evropskih podatkovnih prostorov

Skupni evropski podatkovni prostori so osrednjega pomena za vzpostavitev enotnega trga za podatke. V naslednji fazi bodo razširjeni in povezani z infrastrukturo umetne inteligence prek podatkovnih laboratorijev in tovarn umetne inteligence, da bodo lahko podatkovna sredstva EU postala vir za zaupanja vredno umetno inteligenco. Ta prizadevanja bodo v tesni sinergiji s strategijo za uporabo umetne inteligence zagotovila, da bodo podatkovni prostori neposredno omogočali razvoj in uvajanje umetne inteligence v vseh sektorjih.

Vmesna programska oprema Simpl v oblaku¹⁵ bo omogočila interoperabilnost med pobudami z odprtokodnim, modularnim in varnim sklopom komponent. To zmanjšuje ovire za MSP in ustvarja hitrejša povezave med ekosistemi. Podporni center za podatkovne prostore bo z ozaveščanjem in praktičnimi smernicami okrepil uporabo, zlasti med MSP.

Pri prihodnjem financiranju EU za skupne evropske podatkovne prostore bodo imeli prednost sektorji v javnem interesu, kot so zdravje, mobilnost, energija, javna uprava in okolje, zrela področja, kot sta proizvodnja in finance, pa bodo prešla na tržno usmerjene modele. Komisija bo ta prehod podprla s spodbujanjem okvirov za standardizacijo, interoperabilnost in skupne naložbe. Ključni cilji bodo še naprej vključevanje končnih uporabnikov, pripravljenost na umetno inteligenco in finančna vzdržnost.

EU bo med vodilnimi ukrepi v okviru strategije za uporabo umetne inteligence izkoristila **skupne evropske podatkovne prostore**, da bi pospešila uvajanje umetne inteligence v ključnih sektorjih in podprla razvoj najnaprednejših umetno-inteligenčnih modelov prek pobude za najnaprednejšo umetno inteligenco. Ti ukrepi so tesno povezani z drugimi vodilnimi pobudami v okviru strategije za uporabo umetne inteligence, kot so temeljni modeli za industrijo,

Naslednji koraki za evropski zdravstveni podatkovni prostor:

evropski zdravstveni podatkovni prostor bo predstavljal ključno povezavo med ekosistemi zdravstvenih podatkov in razvojem umetne inteligence, saj bo podatkovnim laboratorijem in tovarnam umetne inteligence omogočil uporabo anonimiziranih in sintetičnih naborov podatkov v zaupanja vrednih okoljih za obdelavo.

Od marca 2029 se bodo povzetki podatkov o pacientu in e-recepti izmenjevali v vseh državah članicah, skupaj s sekundarno uporabo večine zdravstvenih podatkov. Do marca 2031 bo to razširjeno na medicinske slike, laboratorijske izvide in poročila o odpustih iz bolnišnice, pri čemer bodo za sekundarno uporabo dodani genomski in drugi podatki.

¹⁴ Sintetični podatki so umetno ustvarjeni podatki, ki se ne zbirajo iz dejanskih dogodkov, temveč so zasnovani tako, da statistično posnemajo lastnosti, vzorce in odnose resničnega nabora podatkov.

¹⁵ Simpl je odprtokodna, varna vmesna programska oprema, ki podpira dostop do podatkov in interoperabilnost v evropskih pobudah za podatke. Zagotavlja več združljivih sestavnih delov, ki so brezplačni za uporabo ter ustrezajo skupnemu standardu kakovosti podatkov in souporabe podatkov; <https://simpl-programme.ec.europa.eu/>.

odkrivanje zdravil z umetno inteligenco in mesta, ki si prizadevajo za avtonomno vožnjo, pričemer vsaka od teh pobud temelji na sektorskih podatkih, ki so na voljo prek skupnih evropskih podatkovnih prostorov. Ta pristop se odraža v konkretnih primerih uporabe: centri za presejalne preglede v zdravstvu, ki temeljijo na umetni inteligenci in potrjujejo diagnostična orodja z uporabo evropskega zdravstvenega podatkovnega prostora¹⁶, zaupanja vredno združevanje podatkov v proizvodnji prek podatkovnega prostora za proizvodnjo, namenjeno učenju specializiranih in najnaprednejših umetno-inteligenčnih modelov, in platforma umetne inteligence za agroživilski sektor, ki podpira uvajanje z umetno inteligenco omogočenih kmetijskih orodij z uporabo skupnega evropskega kmetijskega podatkovnega prostora.

Od leta 2026 se bo uvajanje podatkovnih prostorov v prednostnih sektorjih nadaljevalo ob podpori tekočih naložb EU v višini približno 100 milijonov EUR, ki bodo omogočile zaupanja vredno in obsežno uporabo podatkov za aplikacije umetne inteligence. **Evropski zdravstveni podatkovni prostor** bo podpiral diagnostiko na podlagi umetne inteligence in personalizirano medicino ter se bo uporabljal kot ključni most med ekosistemi zdravstvenih podatkov in razvojem umetne inteligence, kar bo podatkovnim laboratorijem in tovarnam umetne inteligence omogočilo uporabo anonimiziranih in sintetičnih naborov podatkov v zaupanja vrednih okoljih za obdelavo, skupni evropski **podatkovni prostor za mobilnost** bo omogočil povezovanje vozil, infrastrukture in logistike za varnejši in okolju prijaznejši promet, energijski podatkovni prostor bo olajšal pametne in prožne energetske storitve, **medijski podatkovni prostor** pa bo spodbudil ustvarjalne industrije s kulturnimi inovacijami, ki temeljijo na umetni inteligenci. Podatkovni laboratoriji bodo delovali kot praktične vstopne točke do teh podatkovnih prostorov ter bodo organizacijam pomagali pri dostopu do podatkov, njihovi pripravi in učinkoviti uporabi za umetno inteligenco. V tem okviru se bo z **evropskim prostorom za pravne podatke** razširil dostop do pravnih in pravosodnih podatkov s skupnimi identifikatorji in metapodatki za sodno prakso in zakonodajo, kar bo omogočilo uporabo teh podatkov v pravni tehnologiji. V zvezi s tem bo proučena potreba po zbirki podatkov o pogodbenih pogojih za avtomatizirane pogodbe.

Komisija bo pospešila digitalizacijo okolja s **podatkovnim prostorom za evropski zeleni dogovor**, ki bo skupnosti digitalne okoljske tehnologije omogočil širitev medsektorskih rešitev z uporabo sestavnih delov za večkratno uporabo in visokokakovostnih naborov podatkov. Prednostni ukrepi vključujejo storitve, ki temeljijo na podatkih, za evropsko strategijo za odpornost v zvezi z vodo, digitalizacijo postopkov izdaje dovoljenj, pilotne projekte za sledljivost tekstila in naravovarstvene dobropise ter napredni monitoring gozdov s strojnim učenjem na podlagi odprtih in zaupnih podatkov.

Evropski obrambni podatkovni prostor bo ustvaril zaupanja vredno okolje za združevanje operativnih, industrijskih in raziskovalnih podatkov za razvoj obrambnih sistemov naslednje generacije, povečanje industrijskih zmogljivosti in krepitev tehnološke suverenosti EU z

¹⁶Temeljil bo tudi na evropskem načrtu za boj proti raku, strategiji za evropske bioznanosti ter načrtu EU za zdrave srca in ožilja.

zmanjšanjem odvisnosti od ponudnikov iz tretjih držav. Komisija bo na podlagi izkušenj Ukrajine z obrambo, temelječo na podatkih, proučila možnosti sodelovanja in izmenjave znanja. Pobuda bo razvita skupaj z državami članicami in ustreznimi deležniki, vključno s podjetji.¹⁷

ii. Podatkovni laboratoriji

Kot je navedeno v akcijskem načrtu za celino umetne inteligence, bodo podatkovni laboratoriji specializirani objekti, ki bodo povezovali imetnike podatkov, skupne evropske podatkovne prostore, podatkovne ekosisteme za posamezna področja in umetnointeligenčni ekosistem EU. Podatkovni laboratoriji¹⁸ bodo zagotavljali praktične storitve – kot so združevanje¹⁹, urejanje²⁰, označevanje in psevdonimizacija podatkov²¹ –, da bi pomagali organizacijam, zlasti zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi, pri varni souporabi in uporabi podatkov, olajšali sodelovalno učenje umetne inteligence ter podprli razvoj modelov umetne inteligence v ključnih sektorjih in v okviru različnih modelov upravljanja in izdajanja licenc. V skladu s strategijo za uporabo umetne inteligence bodo podatkovni laboratoriji razpoložljivost visokokakovostnih podatkov pretvorili v konkretno uvajanje umetne inteligence in se bodo uporabljali kot praktični pospeševalci eksperimentiranja, sprejemanja in širitve. Uporabljajo se lahko tudi za izvajanje nalog, ki zahtevajo napredne vire umetne inteligence v imenu podatkovnih prostorov in drugih podatkovnih infrastruktur, na primer za ustvarjanje sintetičnih podatkov ali napredno varovanje zasebnosti in poslovne skrivnosti, da bi organizacijam pomagali pri varni souporabi in uporabi podatkov.

Z združevanjem javnih in zasebnih virov bodo podatkovni laboratoriji pomagali odpraviti ključno nedelovanje trga: omejeno razpoložljivost raznolikih in visokokakovostnih podatkov ter nepripravljenost za souporabo podatkov v zasebni lasti za učenje umetne inteligence. Delovali bodo prek obstoječih kanalov in okvirov za dostop, ne da bi bil potreben neposreden prenos podatkov. Pri tem podatkovni prostori ostajajo zaupanja vredne infrastrukture, v katerih se podatki upravljajo in so na voljo, podatkovni laboratoriji pa lahko delujejo kot operativni vmesnik, ki omogoča njihovo varno uporabo z dodano vrednostjo za umetno inteligenco.

Sodelovanje bo prostovoljno, imetniki podatkov pa bodo odločali, kako in kdaj se podatki lahko uporabljajo ter kdo jih lahko uporablja. Podatki ne bodo preneseni brez izrecne privolitve. Vse dejavnosti bodo zaščitene s strogimi zaščitnimi ukrepi za zaupnost ter podprte z decentraliziranimi tehnikami za ohranjanje zasebnosti, kot so zvezno učenje, homomorfno šifriranje in varno večstransko računalništvo. Podatki se lahko obdelujejo lokalno ali prek

¹⁷ To pobudo bo usmerjala študija izvedljivosti Evropske obrambne agencije, ki naj bi bila pripravljena do konca leta 2025.

¹⁸ V nekaterih primerih se izraz „podatkovni vsebniki“ uporablja za podobne objekte, ki omogočajo strukturirano, varno in zaupanja vredno uporabo podatkov v različnih okoljih. Skupaj s širšim pojmom „shranjevanja v podatkovne vsebnike“ pomenijo dopolnilni pristop k organizaciji in upravljanju izmenjave podatkov ter spodbujajo interoperabilnost in doslednost v umetnointeligenčnem ekosistemu EU.

¹⁹ Združevanje in souporaba podatkov iz več virov v enotnem, centraliziranem odložišču ali skupnem okolju.

²⁰ Organiziranje, vključevanje, potrjevanje in vzdrževanje podatkov, vključno z njihovim označevanjem, za izboljšanje dostopa in uporabe.

²¹ Člen 4(5) Uredbe (EU) 2016/679: „[...] [O]bdelav[a] osebnih podatkov na tak način, da osebnih podatkov brez dodatnih informacij ni več mogoče pripisati specifičnemu posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, če se take dodatne informacije hranijo ločeno ter zanje veljajo tehnični in organizacijski ukrepi za zagotavljanje, da se osebni podatki ne pripišejo določenemu ali določljivemu posamezniku[.]“

vozišč, ne da bi bili združeni v enotno odložišče, s čimer se zagotovi, da ostanejo pod nadzorom prvotnega imetnika. S tem modelom – ki je zlasti koristen za MSP – se podpira skladnost s pravili EU o varstvu podatkov, varuje zaupnost in krepi zaupanje, hkrati pa se širi uporaba podatkov za umetno inteligenco.

Računalniška zmogljivost EU se je iz znanstveno usmerjenega visokozmogljivostnega računalništva v okviru Skupnega podjetja EuroHPC razvila v tovarne umetne inteligence, ki ta pojem razširjajo za podporo razvoju umetne inteligence, saj računalniško infrastrukturo povezujejo z dostopom do podatkov in eksperimentiranjem. S prihodnjimi gigatovarnami umetne inteligence se bodo umetnointeligenčne računalniške zmogljivosti še povečale.

Pri tem bodo prvi podatkovni laboratoriji v okviru pobude za tovarne umetne inteligence vzpostavljeni prek Skupnega podjetja EuroHPC ter bodo zagotavljali varna okolja in podatkovne storitve za povezovanje razvijalcev umetne inteligence s skupnimi evropskimi podatkovnimi prostori na področjih, kot so zdravje, proizvodnja, energija in podnebje, razširjeni pa bodo tudi na področja jezikov, kibernetne varnosti in kulturne dediščine. Da bi storitve podatkovnih laboratorijev dosegle podjetja in javne uprave, bodo tesno sodelovali z evropskimi digitalnimi inovacijskimi vozlišči, ki delujejo kot kontaktne točke za uporabnike in pomagajo usklajevati potrebe po podatkih s konkretnimi primeri uporabe.

Nadaljnji podatkovni laboratoriji bodo neodvisno vzpostavljeni še na drugih področjih, da bi se obravnavale specifične sektorske ali raziskovalne potrebe, kot je energetski sektor. S prihodnjimi gigatovarnami umetne inteligence se bodo dodatno povečale umetnointeligenčne računalniške zmogljivosti in pripravil model podatkovnega laboratorija za komercialno uvedbo po vsej EU, tako da bo postal samozadosten storitveni ekosistem, ki bo povezoval računalništvo, podatke in inovacije na področju umetne inteligence.

Podatkovni laboratoriji bodo zagotavljali storitve zlasti na devetih ključnih področjih:

- **most med podatkovnimi prostori in umetnointeligenčnimi ekosistemi:** praktična povezava, ki podjetjem omogoča dostop do visokokakovostnih, interoperabilnih podatkov s povezovanjem skupnih evropskih podatkovnih prostorov z razvijalci umetne inteligence, infrastrukturami in sektorskimi ekosistemi;
- **tehnična infrastruktura in orodja:** vsebniki podatkov bodo omogočili učinkovito shranjevanje in organizacijo podatkov, dopolnjeno z varnimi okolji za obdelavo občutljivih podatkov na kraju samem, skupaj z orodji, pripravljenimi za uporabo, za pripravo podatkov in tehnikami za ohranjanje zasebnosti, da se dosežeta anonimizacija in ustvarjanje sintetičnih podatkov. Zagotovljen bo visok standard uporabnosti, hitrosti in nadgradljivosti, tako da bodo orodja preprosta, zanesljiva in enostavna za uporabo;
- **združevanje podatkov:** podpora podjetjem pri združevanju podatkov iz javnih in omejenih virov – zlasti podatkov, ki se uporabljajo za inovativne namene –, z uporabo zaupanja vrednih mehanizmov za souporabo podatkov v skupnih evropskih podatkovnih prostorih. Podatkovni laboratoriji bodo podjetjem zagotavljali podporo pri spoštovanju konkurenčnega prava EU pri izmenjavi ali združevanju podatkov. Komisija bo na podlagi in za dopolnitev horizontalnih smernic, ki podjetjem

zagotavljajo praktične napotke o sodelovanju in skupnih virih, podatkovne laboratorije v tej vlogi še dodatno podpirala z namenskimi smernicami o dobrih praksah pri izmenjavi in združevanju podatkov. Poleg tega bodo na zahtevo v skladu z obvestilom o neformalnih smernicah na voljo prilagojene smernice za posamezne podatkovne laboratorije;

- **storitve psevdonimizacije in anonimizacije:** zagotavljanje naprednih orodij in strokovnega znanja za odstranitev ali zakritje osebnih identifikatorjev. Te storitve bodo vključevale tehnike, kot so psevdonimizacija, anonimizacija in diferencialna zasebnost, ki bodo omogočale varno ponovno uporabo podatkov ob ohranjanju analitične uporabnosti;
- **ustvarjanje sintetičnih podatkov:** podpora za ustvarjanje visokokakovostnih sintetičnih naborov podatkov, ki posnemajo statistične lastnosti dejanskih podatkov, ne da bi razkrivali občutljive ali zaupne informacije. Podatkovni laboratoriji bodo zagotovili orodja in strokovno znanje za ustvarjanje, potrjevanje in primerjalno ocenjevanje sintetičnih podatkov za učenje in preskušanje modelov umetne inteligence, s čimer se bodo dopolnjevala prizadevanja za anonimizacijo in izboljšala razpoložljivost podatkov na občutljivih področjih;
- **urejanje, označevanje in vektorizacija podatkov:** celovita podpora za čiščenje, označevanje, anotacijo, obogatitev in vektorizacijo naborov podatkov, da bodo zanesljivi, reprezentativni in uporabni za učenje umetne inteligence. To vključuje postopke zagotavljanja kakovosti, pregledno dokumentacijo in sodelovanje s strokovnimi skupnostmi za označevanje po posameznih področjih;
- **regulativne smernice in usposabljanje:** prilagojeno svetovanje za pomoč podjetjem pri spoštovanju prava EU, v povezavi z usposabljanjem za razvijalce umetne inteligence o uporabi podatkov in pravnih obveznostih, kot so predpisi o umetni inteligenci, avtorske pravice, poslovne skrivnosti in konkurenčno pravo;
- **most med podatkovnimi prostori in umetnointeligenčnimi ekosistemi:** praktična povezava, ki podjetjem omogoča dostop do visokokakovostnih, interoperabilnih podatkov s povezovanjem skupnih evropskih podatkovnih prostorov z razvijalci umetne inteligence, infrastrukturami in sektorskimi ekosistemi;

lajšanje dostopa do podatkov: storitev, ki temelji na povpraševanju in pri kateri lahko zagonška podjetja ter mala in srednja podjetja izrazijo svoje potrebe po podatkih, podatkovni laboratoriji pa jim pomagajo pri iskanju ustreznih naborov podatkov in

Kako bi podatkovni laboratorij deloval v praksi?

Podjetje v državi članici X razvija umetnointeligenčne sisteme napovednega vzdrževanja za električna vozila, vendar ima težave pri dostopu do zadostne količine visokokakovostnih senzorskih podatkov iz različnih modelov avtomobilov in polnilnih infrastruktur. Posamezni proizvajalci oklevajo pri delitvi teh podatkov zaradi poslovnih skrivnosti, varstva zasebnosti in pomislekov glede konkurence. Tovarne umetne inteligence bodo zagotovile računalniške vire, prek svojih integriranih podatkovnih laboratorijev pa tudi storitve upravljanja podatkov, potrebne za premagovanje teh ovir.

Podjetje bi prek podatkovnega laboratorija dostopalo do zaupanja vrednih, anonimiziranih in zbirnih naborov podatkov iz različnih virov, kot so upravljavci javnih polnilnic, sodelujoči proizvajalci originalne opreme in drugi podatki, pridobljeni prek evropskega podatkovnega prostora za mobilnost.

Kot sestavni del tovarne umetne inteligence bi podatkovni laboratorij zagotavljal:

- varna okolja za analizo podatkov senzorjev v realnem času prek zveznega učenja, ne da bi podatki zapustili sisteme proizvajalcev originalne opreme,*
- storitve anonimizacije, ki zagotavljajo, da je uporaba podatkov o vozniku in vozilu skladna z zahtevami o varstvu zasebnosti,*
- regulativne smernice o uporabi določb akta o podatkih glede dostopa do podatkov in upravljanju varovanja poslovnih skrivnosti,*
- orodja za kuriranje podatkov, ki usklajujejo različne formate in standarde kakovosti senzorjev.*

Laboratorij bi tako deloval kot most med podatkovnim prostorom za mobilnost in umetnointeligenčnim ekosistemom, kar bi podjetju omogočilo učenje zanesljivih modelov umetne inteligence, hkrati pa bi se varovala zaupnost proizvajalcev.

premagovanju tržnih, pravnih ali upravnih ovir.

iii. Akt o razvoju računalništva v oblaku in umetne inteligence

Trajnostna zmogljivost podatkovnih centrov ter suverene storitve v oblaku in umetnointeligenčne storitve so osnovni pogoj, da lahko EU doseže cilje, določene v tej strategiji. Ker se ustvarja vse več podatkov, narašča tudi potreba po zbiranju, shranjevanju, združevanju in obdelavi teh podatkov. Da bi se zmanjšali latenca²² in odvisnost od infrastrukture, ki se nahaja v drugih delih sveta, mora EU zagotoviti zadostno zmogljivost podatkovnih centrov.

²² Latenca je čas, potreben za prenos podatkov od ene točke omrežja do druge.

Da bi Komisija zagotovila razpoložljivost trajnostne infrastrukture podatkovnih centrov ter suverenih storitev v oblaku in umetnointeligentnih storitev za podjetja in javne uprave EU, bo v prvem četrletju 2026 predlagala **akt o razvoju računalništva v oblaku in umetne inteligence**. Ta pobuda bo podprla inovacije v celotni vrednostni verigi računalništva v oblaku in umetne inteligence, od vključevanja najsodobnejših procesorjev do trajnostnih tehnologij hlajenja ter strojne in programske opreme, ki temelji na umetni inteligenci. Pospešila bo tudi uvedbo trajnostne zmogljivosti podatkovnih centrov in zagotovila, da bo imela EU infrastrukturo, potrebno za varne in suverene storitve v oblaku in umetnointeligentne storitve.

iv. Strateška podatkovna sredstva: viri javnega sektorja ter znanstveni, kulturni in jezikovni viri

Konkurenčnost EU na področju umetne inteligence je odvisna od dostopa do visokokakovostnih, strukturiranih in zaupanja vrednih podatkov. Znanstveni, kulturni in jezikovni nabori podatkov so ključni dejavniki za zanesljive modele umetne inteligence, raziskovalne preboje in tehnološko suverenost.

Nabori referenčnih podatkov javnega sektorja se bodo povečali v skladu z direktivo o odprtih podatkih. Nabore podatkov velike vrednosti²³ je treba dati na voljo brezplačno prek vmesnikov za aplikacijsko programiranje (API), v strojno berljivem formatu in po potrebi kot masovni prenos. Komisija bo leta 2026 predlagala, da se seznam naborov podatkov velike vrednosti razširi na pravne, sodne, upravne in druge podatke. To bo koristilo zagonskim podjetjem ter malim in srednjim podjetjem. Prav tako bo spremljala, ali bi bilo treba dodati še druge nabore podatkov.

Znanstveni podatki so se že izkazali za prelomne, kot v primeru programa AlphaFold²⁴. Dobro strukturirane podatkovne zbirke zmanjšujejo stroške raziskav in razvoja, pospešujejo inovacije ter odpirajo nove možnosti na področju materialov, farmacevtskih izdelkov, energije in biotehnologije. Da bi Komisija to nadgradila, bo še naprej evidentirala obstoječe podatkovne zbirke, skupaj s strokovnjaki določala prednostne naloge, zagotavljala pravice do uporabe ter financirala novo digitalno infrastrukturo v skladu z evropsko strategijo za raziskovalno in tehnološko infrastrukturo. V zvezi s tem **evropski oblak za odprto znanost**, tj. skupni evropski podatkovni prostor za raziskave in razvoj, razvija združenje odložišč podatkov z zaupanja vredno platformo za souporabo in ponovno uporabo visokokakovostnih, najdljivih, dostopnih, interoperabilnih in ponovno uporabljivih raziskovalnih podatkov, orodij in storitev med disciplinami in prek meja v Evropi. To bo podprlo znanstvene dejavnosti z umetno inteligenco v Evropskem raziskovalnem svetu za umetno inteligenco²⁵. Hkrati se bodo s

²³ V skladu s Prilogo I k direktivi o odprtih podatkih ti nabori podatkov velike vrednosti izhajajo iz naslednjih kategorij: geoprostorski podatki, opazovanje Zemlje in okolje, meteorološki podatki, statistični podatki, podjetja in lastništvo podjetij ter mobilnost. Dodajo se lahko nove kategorije.

²⁴ Program AlphaFold je sistem umetne inteligence, ki ga je razvilo podjetje DeepMind in ki uporablja globoko učenje in velike količine podatkov za napovedi strukture beljakovin. To pomaga pospeševati prebojne raziskave na številnih področjih biologije.

²⁵ Evropska komisija (2025), Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu Evropska strategija za uporabo umetne inteligence v znanosti – Utiranje poti Evropskemu raziskovalnemu svetu za umetno inteligenco, COM(2025) 724 final z dne 8. oktobra 2025.

prihodnjim predlogom akta o evropskem raziskovalnem prostoru²⁶ okrepi pravni pogoji za souporabo, dostop in ponovno uporabo rezultatov raziskav, publikacij in podatkov, financiranih iz javnih sredstev, za znanstvene namene.

Povečali se bodo tudi kulturni in jezikovni viri EU. Na podlagi pobude Europeana bo za razvoj umetne inteligence na voljo več kot 30 milijonov digitaliziranih del evropskih kulturnih ustanov²⁷. Komisija bo proučila, kako okrepiti sodelovanje in spodbujati izdajanje licenc med javnimi radiodifuzijskimi hišami in ponudniki umetne inteligence, da bi njihovi avdiovizualni arhivi postali dostopni za učenje umetne inteligence, pri čemer se bo upoštevalo plačilo imetnikom pravic.

S pilotnimi projekti v okviru **skupnega evropskega jezikovnega podatkovnega prostora in zaveznitva za jezikovne tehnologije** se bodo množično zbirali nabori podatkov za posamezna področja, tudi za manjše jezike, s katerimi se bo dopolnilo 477 milijard žetonov, ki so že na voljo, kar je primerljivo z vodilnimi nabori podatkov za učenje umetne inteligence. To bo tudi pomagalo zagotoviti, da bodo redki jeziki vključeni v razvoj velikih umetnointeligenčnih jezikovnih modelov, kar bo vplivalo na kakovost rezultatov umetnointeligenčnih sistemov v teh jezikih.

v. Horizontalni vidiki: sintetični podatki, združevanje podatkov in standardi

EU poleg vodilnih pobud potrebuje tudi horizontalne ukrepe, ki zajemajo več sektorjev in povečujejo obseg celotnega podatkovnega gospodarstva.

Sintetični podatki kot gibalno vodilnega položaja na področju umetne inteligence

Sintetični podatki²⁸ lahko omogočijo učenje umetne inteligence na področjih, kjer je podatkov malo ali so občutljivi, tj. od raziskav redkih bolezni do robotike ali mejnih primerov avtonomne vožnje. Omogočajo razvoj modelov umetne inteligence brez razkrivanja osebnih ali lastniških informacij, s čimer krepijo konkurenčnost in tudi inovacije, ki ohranjajo zasebnost.

Da bi izkoristili ta potencial, bo Komisija pripravila smernice in standarde za zaupanja vredno uporabo sintetičnih podatkov, proučila s tem povezana pravna vprašanja, opravila posvetovanje o prostovoljni evropski certifikacijski shemi ter proučila možnost vzpostavitve „tovarne sintetičnih podatkov“, da bi se zagotovil dostop do visokozmogljivega računalništva za ustvarjanje obsežnih naborov podatkov. V okviru programa Obzorje Evropa se bodo financirali tudi najsodobnejše raziskave in razvoj na področju tehnik ustvarjanja sintetičnih podatkov.

²⁶ Evropska komisija, prihodnji predlog akta o evropskem raziskovalnem prostoru, napovedan v delovnem programu Komisije za leto 2025, Bruselj, 11. februar 2025, na voljo na naslovu: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2025>.

²⁷ Europeana, *Evropska digitalna platforma za kulturno dediščino*, na voljo na naslovu: <https://www.europeana.eu/sl> (obiskano 27. oktobra 2025).

²⁸ Glej opredelitev zgoraj.

Utiranje poti strateškemu združevanju podatkov

Številna podjetja, na primer na področju zdravja, mobilnosti, energije, kmetijstva in proizvodnje, nimajo na voljo velikih in raznolikih naborov podatkov, potrebnih za učenje naprednih modelov umetne inteligence. Združevanje podatkov, povezanih z zgodnjimi fazami proizvodnega cikla proizvodov in storitev, bi lahko prineslo skupne koristi, vendar pravna negotovost in strah pred kršitvijo konkurenčnega prava zavirata sodelovanje.

Komisija bo še naprej ukrepala, da bi podjetjem zagotovila pravno jasnost, v skladu s pozivom iz poročila Maria Draghija o prihodnosti evropske konkurenčnosti, naj se pravila pretvorijo v rezultate. V horizontalnih smernicah iz leta 2023 o sporazumih o sodelovanju med konkurenti je že pojasnjeno, kdaj je združevanje podatkov združljivo s konkurenčnim pravom EU, skupaj s praktičnimi primeri in zaščitnimi ukrepi.

Da bi Komisija še bolj olajšala zakonito in učinkovito sodelovanje na področju podatkov prek podatkovnih laboratorijev, bo izdala namenske smernice o dobrih praksah pri izmenjavi in združevanju podatkov.

Poleg tega bo lahko na zahtevo v skladu z obvestilom o neformalnih smernicah zagotovila smernice o konkurenčnem pravu za specifične večdržavne projekte in pobude, povezane s podatki, ki spodbujajo čezmejne inovacije, industrijsko odpornost in razvoj umetne inteligence. Če bo združevanje podatkov postalo zaupanja vredna in pravno varna možnost, bo lahko EU povečala učinkovitost in pospešila preboje v ključnih sektorjih.

Dvig standardov glede kakovosti in zajemanja podatkov

Brez zanesljivih standardov obstaja tudi pri najbolj ambicioznih prizadevanjih za souporabo podatkov tveganje razdrobljenosti in nizke stopnje uporabe. Evropski okvir za zaupanja vredne podatke²⁹ že določa pravila za souporabo, metapodatke in upravljanje, vendar je za obravnavo nastajajočih vprašanj potrebno nadaljnje delo.

Komisija bo objavila zahtevo za standardizacijo za **evropski standard kakovosti podatkov**, ki bo zajemal popolnost, skladnost, izvor, pomensko jasnost in upravljanje ter bo podjetjem, regulatorjem in raziskovalcem zagotovil skupna merila za zanesljive nabore podatkov. To delo bo dopolnilo tekoča prizadevanja za standardizacijo kakovosti podatkov in dokumentacije v

Draghijevo poročilo: „Da bi odpravili zlasti pomanjkanje velikih naborov podatkov v EU, bi bilo treba učenje modelov dopolniti s podatki, ki bi jih brezplačno prispevalo več podjetij EU v določenem sektorju. Podpreti bi ga bilo treba v odprtokodnih okvirih in ga zaščititi pred izvrševanjem protimonopolnih pravil s strani organov, pristojnih za

²⁹ Glej tudi Izvedbeni sklep Evropske komisije C(2025) 4135 o evropskem okviru za zaupanja vredne podatke.

okviru akta o umetni inteligenci ter zagotovilo skladnost med zahtevami glede upravljanja podatkov in razvoja umetne inteligence.

Namen posebne pobude bo standardizirati **prakse anotacije in označevanja**, da bo podatke lažje najti, združevati in ponovno uporabiti, hkrati pa bo zagotovljeno zaupanje v njihov izvor in pogoje uporabe, kar je ključno za povečanje obsega učenja umetne inteligence in medsektorsko ponovno uporabo. Na delavnici z več deležniki bodo proučeni tudi standardi za zajem podatkov iz povezanih izdelkov, senzorjev in kamer – vključno z vzorčenjem, metapodatki, časovnim žigosanjem, umerjanjem in celovitostjo –, s tem pa bo obravnavana ključna ovira za učinkovito združevanje in ponovno uporabo podatkov.

Vodilni ukrepi

- Začetek delovanja prvih **podatkovnih laboratorijev** za povečanje razpoložljivosti podatkov in povezovanje z umetnointeligencijskimi ekosistemi (četrto četrletje 2025). Zagotavljali bodo tudi zaupanja vredne storitve psevdonimizacije.
- **Začetek izvajanja pobude za kakovostne podatke za umetno inteligenco:** razširitev naborov podatkov velike vrednosti v skladu z direktivo o odprtih podatkih (4. četrletje 2026), vzpostavitev foruma deležnikov z javnimi radiodifuzijskimi hišami in razvijalci umetne inteligence (2. četrletje 2026), omogočanje dostopa do 30 milijonov digitaliziranih kulturnih dobrin za učenje umetne inteligence (4. četrletje 2026) ter začetek izvajanja pobude za množično zbiranje podatkov za posamezna področja in jezikovne podatke pri manjših evropskih jezikih (2. četrletje 2026).

Steber II: poenostavitev pravil o podatkih

Okvir EU za podatke mora ostati jasen, praktičen in prijazen do inovacij. Za zmanjšanje bremen in povečanje konkurenčnosti Komisija predstavlja zakonodajni predlog, znan kot **zbirni sveženj za digitalno področje**, cilj katerega je med drugim posodobiti in utrditi horizontalni pravni red EU na področju podatkov. Poleg tega bo napovedala tudi prizadevanja za skladnost z enim klikom, da bi omogočila avtomatizirano regulativno poročanje, ter sveženj podpore za akt o podatkih, vključno z vzorčnimi pogodbami, standardnimi klavzulami, smernicami o nadomestilih in poslovnih skrivnostih ter službo za pravno pomoč MSP.

i. Poenostavitev pravnega reda EU na področju podatkov

Regulativni okvir EU za podatke se hitro povečuje, kar ustvarja nove pravice, hkrati pa se povečujeta tudi zapletenost in razdrobljenost. Za zmanjšanje stroškov izpolnjevanja obveznosti, lažjo uporabo pravil in boljšo podporo inovacijam je potrebna poenostavitev.

V ta namen Komisija predstavlja zgoraj omenjeni zbirni sveženj za digitalno področje. Z njim se bo posodobil pravni red in odpravila nepotrebna bremena, hkrati pa se bodo ohranila temeljna načela podatkovnega gospodarstva EU. Zbirni sveženj bo osredotočen na naslednje prednostne reforme:

- **črtanje zastarelih pravil:** z zbirnim svežnjem bo razveljavljena uredba o prostem pretoku neosebnihi podatkov³⁰, saj so njene funkcije že zajete v aktu o podatkih, hkrati pa bosta izrecno ohranjena načelo prostega pretoka neosebnihi podatkov in prepoved neupravičene lokalizacije;
- **poenostavitev pravil o souporabi podatkov:** z zbirnim svežnjem bo razveljavljen akt o upravljanju podatkov, njegove bistvene določbe pa bodo prenesene v akt o podatkih. Obveznosti za podatkovne posrednike bodo jasnejše, manj stroge in prostovoljne, da se omogočijo izvedljivi modeli in širša uporaba;
- **krepitev souporabe podatkov v javnem sektorju:** pravila, ki so trenutno razdeljena med akt o upravljanju podatkov in direktivo o odprtih podatkih, bodo ohranjena in združena v eno poglavje akta o podatkih. S tem se poenostavljajo obveznosti, hkrati pa ohranjajo odprtost, preglednost in pravičen dostop. Z novim okvirom bodo poleg tega odpravljena neravnovesja moči pri souporabi podatkov ter zagotovljeni pošteni pogoji in oprijemljive koristi za MSP. Podatkovni laboratoriji bodo opozarjali na obetavne nove nabore podatkov javnega sektorja, ki še niso zajeti;
- **posodobitev pravil za piškotke in podobne tehnologije:** z zbirnim svežnjem bodo pravila o piškotkih, ki jih trenutno določa direktiva o e-zasebnosti, reformirana in vključena v okvir splošne uredbe o varstvu podatkov (GDPR). Sveženj bo vseboval predloge praktičnih rešitev: piškotke in podobne tehnologije za nekatere namene z nizkim tveganjem bi bilo treba šteti za zakonite, medtem ko bi se morali za druge namene upravljavci opreti na eno od pravnih podlag iz splošne uredbe o varstvu podatkov. Prav tako bodo poenostavljene pasice, in sicer z možnostmi z enim klikom. Spletišča bodo morala spoštovati prednostne izbire uporabnikov, tudi prek njihovih brskalnikov. Poleg zbirnega svežnja za digitalno področje bo reformiran okvir za e-zasebnost, da bodo sedanja pravila ustrezala današnjim potrebam ter omogočala učinkovito zaščito ljudi in podjetij, ne da bi bile pri tem ogrožene temeljne pravice in ob ohranjanju neodvisnega novinarstva. Ustrezne določbe bodo vključene v druge pravne instrumente, kar bo omogočilo dokončno odpravo Direktive;
- **razvoj okvira, prijaznega do inovacij, za varstvo zasebnosti:** s ciljno usmerjenimi spremembami **splošne uredbe o varstvu podatkov** bo zlasti razjasnjen pojem osebnih podatkov, na ravni EU usklajeno, kdaj je treba izvesti ocene učinka v zvezi z varstvom podatkov, poenostavljeno obveščanje nadzornih organov o kršitvah varstva podatkov, racionalizirano obveščanje o kršitvah prek enotne vstopne točke EU, prav tako bodo poenostavljene obveznosti obveščanja, kadar je mogoče utemeljeno pričakovati, da

Udeleženee javnega posvetovanja o podatkovni uniji: „Pravila o e-zasebnosti je treba nujno posodobiti. Vzpostavljena pravila so bila zasnovana na popolnoma drugačni tehnološki podlagi in ne odražajo trenutnih potreb trga.“

³⁰ Uredba (EU) 2018/1807 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o okviru za prosti pretok neosebnihi podatkov v Evropski uniji.

posamezniki že imajo informacije in je tveganje za posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, majhno; pojasnjeno bo, da je lahko zakoniti interes pravna podlaga za učenje umetne inteligence, vključno z občasno obdelavo posebnih vrst podatkov; pojasnjene bodo določbe o avtomatiziranem sprejemanju posameznih odločitev.

Ena ključnih sprememb se nanaša na omogočanje dostopa do podatkov za umetno inteligenco z zaupanja vredno anonimizacijo. Danes je negotovost glede zadostne anonimizacije osebnih podatkov glavni pomislek, ki pogosto odvrča od souporabe podatkov. Podjetja imajo težave zlasti pri ugotavljanju, kdaj psevdonimizirani podatki za določene subjekte niso več osebni podatki. Ta negotovost otežuje souporabo podatkov, kadar se zahteve iz splošne uredbe o varstvu podatkov izpolnjujejo iz previdnosti. Komisija bo podjetjem pomagala tako, da bo določila načine in merila za ugotavljanje, ali podatki, ki izhajajo iz psevdonimizacije, pomenijo osebne podatke za nekatere subjekte.

To bo vključevalo oceno stanja najsodobnejših razpoložljivih tehnik in razvoj meril za oceno tveganja ponovne identifikacije. Čeprav podjetja ostajajo v celoti odgovorna za skladnost s splošno uredbo o varstvu podatkov, lahko z uvedbo navedenih možnosti in meril dokažejo, da podatki ne morejo privedi do ponovne identifikacije. Spremembe bodo z ustreznimi zaščitnimi ukrepi olajšale tudi učenje modelov umetne inteligence. Cilj teh sprememb je zagotoviti pravno jasnost za razvoj umetne inteligence, vključno s primeri nenamerne obdelave občutljivih podatkov, kadar so si razvijalci resnično prizadevali za odstranitev takih podatkov, hkrati pa zaščititi pravice posameznikov in konkurenčnost podjetij;

- **izpolnitev akta o podatkih za praktično izvajanje:** bistvene značilnosti **akta o podatkih** bodo ostale nespremenjene. Hkrati bo izmenjava podatkov med podjetji in državnimi organi omejena na izredne razmere, s čimer se bodo zmanjšala bremena, hkrati pa bo zagotovljeno odzivanje na krize. S ciljno usmerjenimi dodatnimi prilagoditvami se bo preprečilo „uhajanje“ podatkov iz EU, uvedle prilagojene ureditve za storitve v oblaku po meri in odpravile določbe o pametnih pogodbah;
- **zmanjšanje bremen za podjetja v razširitveni fazi:** z novo kategorijo malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo (250–749 zaposlenih) se bodo razširile določbe za MSP iz akta o podatkih, direktive o odprtih podatkih in integriranih pravil akta o upravljanju podatkov.

ii. Vzpostavitev okvira za podatke, ki bo kos izzivom prihodnosti

Komisija bo v okviru preverjanja primernosti digitalnih pravil še naprej pregledovala pravni red EU na področju podatkov, da bi ostal skladen, sorazmeren in prijazen do inovacij. S posebnim poudarkom na MSP bo opredelila prekrivanja, vrzeli in nejasne medsebojne vplive, med drugim s sektorsko zakonodajo o podatkih, da bi ustvarila predvidljivejši medsektorski okvir.

Poleg tega bosta posodobljena digitalna zakonodaja in varstvo podatkov³¹. Ciljno usmerjene prilagoditve lahko olajšajo izpolnjevanje zahtev in okrepijo izvrševanje ter podprejo razvoj zanesljivih in zaupanja vrednih inovacij.

Podatkovno posredništvo vzbuja vse večjo zaskrbljenost, saj nekatera podjetja zbirajo in združujejo osebne podatke ter z njimi trgujejo brez vednosti posameznikov, njihove ustrezne privolitve ali nadzora. Take nepregledne prakse ogrožajo temeljna načela zakonodaje o varstvu podatkov in zasebnosti, izkrivljajo konkurenco ter spodkopavajo zaupanje javnosti v digitalne trge. Nujno je okrepljeno izvrševanje obstoječih pravil. Komisija bo ocenila, ali so potrebni dodatni zaščitni ukrepi za omejitev teh praks, povečanje preglednosti pri trgovanju s podatki ter zagotovitev, da lahko posamezniki in podjetja zaupajo načinu dostopa do podatkov in njihove izmenjave po vsej Uniji.

iii. Skladnost z enim klikom

Podjetja danes namenijo veliko časa in denarja zagotavljanju skladnosti. Tudi podatke, ki so že v digitalni obliki, je pogosto treba preoblikovati in ponovno predložiti več organom, ki jih nato preverijo ročno. To podvajanje ustvarja razdrobljen nadzor in vire preusmerja stran od inovacij.

Poleg tega, da EU poenostavlja pravila, tudi vlaga v tehnologije za avtomatizacijo izpolnjevanja obveznosti. Prek programa Obzorje Evropa in programa Digitalna Evropa podpira skupne podatkovne modele, okvire za interoperabilnost in avtomatizirano analizo. Pilotni projekti že kažejo, kako lahko avtomatizirana preverjanja skladnosti v realnem času delujejo v praksi. Digitalni potni list izdelka je zgodnji primer tega pristopa v zakonodaji o proizvodih.

Na podlagi teh spoznanj bi „skladnost z enim klikom“ omogočila strojno preverljivost regulativnih zahtev, pri čemer bi se podatki podjetja spremenili v standardizirana digitalna potrdila o skladnosti – podobno kot digitalni potni list izdelka omogoča samodejno skladnost proizvodov.

Skladnost z enim klikom bi lahko bila še posebno dragocena na področjih, kot je kibernetična varnost, kjer se podjetja srečujejo z zahtevami v okviru NIS 2³², akta o kibernetični odpornosti³³ in drugih okvirih.

Uredba o **evropski podjetniški denarnici** bo ključni dejavnik, ki bo omogočil tak pristop. Zagotovila bo zaupanja vredno in interoperabilno digitalno okolje za shranjevanje, upravljanje in souporabo preverljivih poverilnic, vključno s potrdili o skladnosti. Podjetja bodo lahko **evropske podjetniške denarnice** uporabljala za digitalno lastno identifikacijo, identifikacijo in potrjevanje uporabnikov ekosistema ter dokazovanje skladnosti z več pravili EU s

³¹ Delovni program Komisije [EUR-Lex – 52025DC0870 – SL – EUR-Lex](#).

³² Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetične varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1972 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148 (direktiva NIS 2) (UL L 333, 27.12.2022, str. 80).

³³ Uredba (EU) 2024/2847 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2024 o horizontalnih zahtevah glede kibernetične varnosti za izdelke z digitalnimi elementi in spremembi uredb (EU) št. 168/2013 in (EU) 2019/1020 ter Direktive (EU) 2020/1828 (Akt o kibernetični odpornosti) (UL L, 2024/2847, 20.11.2024).

predložitvijo potrdil o skladnosti, medtem ko bodo regulatorji organov javnega sektorja imeli varen in takojšen dostop do potrjenih informacij. Sčasoma bo **evropska podjetniška denarnica** postala skupna infrastruktura, ki bo podpirala upravne postopke, kot so izdajanje licenc, javna naročila in dostop do financiranja, ter omogočala nemotene digitalne interakcije med podjetji in organi na enotnem trgu.

Bistveno bo določiti, kdo je odgovoren v primeru napak, zlorab ali okvar sistema – ali je to podjetje, izdajatelj potrdila ali regulator –, da se zagotovita zaupanje in pravna varnost. Komisija bo zato ta vprašanja proučila v okviru prihodnjega javnega posvetovanja ter ocenila priložnosti in zaščitne ukrepe, potrebne za vzpostavitev zanesljivega in odgovornega avtomatiziranega ekosistema skladnosti.

Tak sistem bi poleg tega, da bi zmanjšal stroške za MSP in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, oblikovalcem politik omogočil tudi vpogled v način, kako pravila delujejo v praksi, s čimer bi se okrepila regulacija, ki temelji na dokazih. Skladnost z enim klikom bi lahko postala temelj agende EU za digitalno poenostavitev, da bi konkurenčnost povezali z zaupanjem in odgovornostjo.

iv. Pomoč podjetjem pri izpolnjevanju zahtev iz akta o podatkih

Akt o podatkih pomeni ključni sklop pravil za uporabo in souporabo podatkov. Da bi podjetja, zlasti MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, lahko v celoti izkoristila svoj potencial in se namesto na birokracijo osredotočila na inovacije, je Komisija že izdala dokument s pogosto zastavljenimi vprašanji³⁴ in smernice o podatkih v vozilu³⁵, to pa bo dopolnila še s širšim svežnjem podpornih ukrepov.

Takojšnji ukrepi vključujejo:

- vzorčne pogodbene pogoje za souporabo podatkov, da se zmanjšajo pravna zapletenost in transakcijski stroški ter podjetjem zagotovi zaupanje pri sklepanju novih partnerstev,
- standardne pogodbene klavzule za storitve v oblaku za lažjo zamenjavo ponudnika in pravičnejše pogodbe, ki spodbujajo konkurenco in inovacije na evropskem trgu storitev v oblaku.

Nadaljnji ukrepi, ki se bodo uvajali postopoma, bodo vključevali:

- smernice o razumnem nadomestilu za pojasnitev, koliko se lahko zaračuna za souporabo podatkov, s čimer se bo zagotovila pravna varnost za imetnike in tudi prejemnike podatkov (1. četrletje 2026),
- nove smernice o izbranih opredelitvah v aktu o podatkih (1. četrletje 2026),

³⁴ Evropska komisija, Pogosto zastavljena vprašanja o aktu o podatkih, različica 1.3, Bruselj, 12. september 2025, na voljo na naslovu: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sl/library/commission-publishes-frequently-asked-questions-about-data-act> (obiskano 27. oktobra 2025).

³⁵ Evropska komisija, Smernice o podatkih o vozilih, ki so priložene Uredbi (EU) 2023/2854 (akt o podatkih), C(2025) 6119 final z dne 12. septembra 2025.

- službo za pravno pomoč v zvezi z aktom o podatkih, ki bo podjetjem zagotavljala neposredno pomoč pri konkretnih vprašanjih o tem, kako uporabljati nova pravila, pri čemer bodo imeli prednost MSP, da bodo njihova vprašanja obravnavana hitro in še posebno skrbno (4. četrletje 2025).

Ti ukrepi bodo skupaj olajšali uporabo akta o podatkih, zmanjšali nepotrebne stroške ter podjetjem zagotovili jasnost in zaupanje, ki ju potrebujejo za izkoriščanje novih priložnosti v podatkovnem gospodarstvu EU. Komisija bo pozorno spremljala uporabo pogodbenih orodij, zlasti vzorčnih pogodbenih pogojev in standardnih pogodbenih klavzul, ter jih po potrebi pregledala, dopolnila ali prilagodila v skladu z mednarodnim razvojem na področju souporabe podatkov.

Prizadevala si bo za sinergije med skupnostjo javnih naročnikov in evropskimi podatkovnimi prostori, da bi povečala učinkovitost javnega sektorja, pri čemer bo uporabila načrt, vzpostavljen med evropskim zdravstvenim podatkovnim prostorom in delovno skupino velikih naročnikov za učinkovitost v zdravstvu³⁶.

Vodilni ukrepi

- Predlog za **konsolidacijo zakonodaje o podatkih** (4. četrletje 2025)
- Predlog za **posodobitev pravil o e-zasebnosti** glede piškotkov in podobnih tehnologij (4. četrletje 2025)
- Predlog za **ciljno usmerjene prilagoditve splošne uredbe o varstvu podatkov** (4. četrletje 2025)
- Začetek izvajanja **pobude za skladnost z enim klikom** (od 4. četrletja 2025)
- Uvedba podpornih ukrepov za izvajanje akta o podatkih (od 4. četrletja 2025)

Steber III: varovanje podatkovne suverenosti EU s strateško mednarodno politiko glede podatkov

Podatkovna suverenost je v središču digitalne prihodnosti EU. To pomeni, da mora EU ohraniti nadzor nad tem, kako se do podatkov dostopa ter kako se uporabljajo in varujejo – na lastnem ozemlju in tudi v tujini. Za suverenost je potrebna odprtost do zaupanja vrednih partnerjev, vključno s čezmejno izmenjavo podatkov, vendar pod pogoji, ki so pošteni, varni ter skladni z vrednotami in interesi EU. Položaj, v katerem imajo tuji akterji neomejen dostop do trga EU, medtem ko se evropska podjetja v tujini srečujejo z neupravičenimi ovirami, se ne more nadaljevati.

Varovanje suverenosti pomeni tudi zaščito odpornosti EU. Kibernetski napadi, uhajanje tehnologije, nadzor in prisilne odvisnosti ogrožajo kritične podatke. EU mora zagotoviti

³⁶[Can the European Health Data Space enable better procurement? – Big Buyers are investigating | Public Buyers Community](#) (Ali lahko evropski zdravstveni podatkovni prostor omogoči boljše javno naročanje? – Veliki kupci poizvedujejo | Skupnost javnih kupcev).

razpoložljivost, celovitost in varnost občutljivih naborov podatkov ter preprečiti njihovo zlorabo ali izkoriščanje, zlasti s strani akterjev zunaj EU.

V ta namen bo Komisija uresničevala strategijo, ki odprtost povezuje z močjo: določitev pravičnih pogojev za dostop do podatkov in čezmejni prenos kot stebra digitalne trgovine, zaščita občutljivih neosebni podatkov EU z jasnimi zaščitnimi ukrepi ter poglobitev sodelovanja z zaupanja vrednimi partnerji. Prav tako si bo prizadevala oblikovati modele globalnega upravljanja, ki bodo odražali interese in vrednote EU ter preprečevali drobitev na konkurenčna področja. Ta strategija bo dopolnila dolgoletni pristop EU k varnemu pretoku osebnih podatkov, razvit v okviru pravnega reda EU o varstvu podatkov.

V anketi med deležniki je 75 % sodelujočih podprlo odločnejši pristop EU k mednarodnemu pretoku neosebni podatkov.

Čeprav je EU vzpostavila trden pravni okvir in na mednarodni ravni spodbuja „prosti pretok podatkov na podlagi zaupanja“, nove neupravičene zahteve glede lokalizacije podatkov, nadzor izvoza in diskriminatorna pravila v tujini ogrožajo suverenost. Komisija bo zato odločnejše branila interese in regulativno avtonomijo EU s sorazmernimi ukrepi, kadar se odprtost zlorablja ali se ranljivosti izkoriščajo kot orožje.

i. Pravičen čezmejni pretok podatkov in zaščitni ukrepi za občutljive neosebne podatke EU

Komisija bo v mednarodno digitalno trgovino vključila poštene pogoje in učinkovit nadzor čezmejnega pretoka podatkov. S strukturiranimi izmenjavami, npr. v okviru digitalnih partnerstev in dialogov EU, se bodo obravnavala obstoječa neravnovesja, kadar podatki EU odtekajo v tujino brez ustreznih zaščitnih ukrepov.

Če bodo vrzeli ostale, bo Komisija na podlagi objektivnih meril sprejela sorazmerne ukrepe ob polnem spoštovanju mednarodnih obveznosti Unije. V drugem četrtletju 2026 bo izdala smernice za oceno obravnavanja subjektov EU s strani tretjih držav, v prvem četrtletju 2026 pa bo razvila nabor orodij za preprečevanje uhajanja podatkov, da bi obravnavala zahteve po lokalizaciji, izključitev s trga, nezadostne zaščitne ukrepe ali kakršno koli drugo neupravičeno obravnavo. Ta nabor orodij bo lahko temeljil na instrumentih, kot sta uredba o uveljavljanju pravil trgovine³⁷ in instrument za odvrčanje od prisilnih ukrepov³⁸, in po potrebi na premislekih o gospodarski varnosti, osredotočal pa se bo na tehnologije in dobre prakse za krepitev odpornosti EU. Če strukturna izkrivljanja ali vztrajne diskriminatorne prakse ne bodo odpravljeni, bo Komisija po potrebi razmislila o dodatnih ukrepih za zagotovitev poštenih pogojev za dostop do podatkov in njihovo uporabo.

³⁷ Uredba (EU) št. 654/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o izvrševanju pravic Unije za uporabo in uveljavljanje pravil mednarodne trgovine ter spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 3286/94 (UL L 189, 27.6.2014, str. 50).

³⁸ Uredba (EU) 2023/2675 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. novembra 2023 o zaščiti Unije in njenih držav članic pred gospodarsko prisilo, ki jo izvajajo tretje države (instrument proti prisili) (UL L, 2023/2675, 7.12.2023).

Hkrati bo Komisija bolje zaščitila občutljive neosebne podatke EU in tako dopolnila varstvo osebnih podatkov, zagotovljeno s splošno uredbo o varstvu podatkov in sklepi o ustreznosti. V sodelovanju z deležniki in na podlagi rezultatov poglobljenih ocen tveganja bo do tretjega četrtertletja 2026 sprejela prvi sveženj ciljno usmerjenih ukrepov.

ii. Povezovanje ekosistemov EU za souporabo podatkov s takimi ekosistemi v podobno mislečih tretjih državah

Pravni okvir EU za varstvo podatkov, kibernetiko varnost, izvrševanje in sodno varstvo je zanesljiva podlaga za tuje imetnike podatkov. Komisija bo spodbujala varne, konvergentne in interoperabilne povezave med podatkovnimi ekosistemi EU in podatkovnimi ekosistemi podobno mislečih partneric, da bi v EU privabili več tokov podatkov.

Načrtovani ukrepi vključujejo (i) podporne storitve in infrastrukturo, kot so skupni evropski podatkovni prostori, za omogočanje nemotene čezmejne souporabe, (ii) zagotavljanje orodij, kot so standardne pogodbene klavzule, za pomoč podjetjem pri zagotavljanju zakonitih izmenjav ter (iii) vključevanje zavez o čezmejni souporabi podatkov v dvostranske in večstranske mednarodne sporazume.

Komisija bo za okrepitev konvergence in interoperabilnosti v mednarodnih dialogih in mreži digitalnih partnerstev spodbujala evropski okvir zaupanja vrednih podatkov. Proučila bo tudi uvedbo znaka za zaupanje, ki bi lahko bil povezan z modelom zrelosti podatkovnih prostorov – standardiziranim okvirom, namenjenim ocenjevanju zmogljivosti pobud za podatkovni prostor –, da bi podprli sodelovanje z vladami in podjetji v tujini.

iii. Okrepitev glasu EU pri globalnem upravljanju podatkov

Zaradi konkurenčnih modelov upravljanja podatkov je svetovno okolje razdrobljeno. Komisija bo okrepila spodbujanje pristopov EU na mednarodni ravni, zlasti v nastajajočih okvirih, ter okrepila koalicije s podobno mislečimi partnericami.

Do leta 2026 bosta Komisija in Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD) v skladu z mednarodno digitalno strategijo³⁹ poglobili in povezali digitalna partnerstva na področju upravljanja podatkov, se uskladili s partnericami, ki imajo skupne cilje, ter še naprej razvijali digitalne trgovinske sporazume in digitalna poglavja v okviru tradicionalnih trgovinskih sporazumov. Komisija bo še naprej dejavno sodelovala v forumih, kot so G7, G20, OECD in ZN, pri čemer bo uporabljala instrumente, kot je deklaracija OECD o vladnem dostopu do osebnih podatkov.

Posebna pozornost bo namenjena spodbujanju pristopov EU ter vzajemno koristnega sodelovanja z državami kandidatkami, potencialnimi kandidatkami in najbližjimi sosedami. EU bo v sodelovanju s partnericami tudi proučila možnost vzpostavitve skupne platforme za

³⁹Evropska komisija in visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu Mednarodna digitalna strategija za Evropsko unijo, JOIN(2025) 140 final z dne 5. junija 2025.

izbrane javne podatke velike vrednosti (npr. kulturna dediščina) ter si prizadevala za zaupanja vredne ureditve glede tokov občutljivih podatkov, dostopa vlad in sektorskih pravil.

Vodilni ukrepi

- Izdaja smernic za oceno pravične obravnave podatkov EU v tujini (2. četrletje 2026)
- Oblikovanje nabora orodij za preprečevanje neupravičene lokalizacije, izključevanja, pomanjkljivih zaščitnih ukrepov in uhajanja podatkov (2. četrletje 2026) ter sprejetje ukrepov za zaščito občutljivih neosebni podatkov (3. četrletje 2026)

5. Strategija za podatkovno unijo: sprostitvev podatkov za umetno inteligenco

Za zagotovitev konkurenčnosti v dobi umetne inteligence se s strategijo za podatkovno unijo prehaja z določanja pravil na doseganje rezultatov. Na podlagi temeljev, vzpostavljenih od leta 2020, se z njo obravnavajo pomanjkanje podatkov, regulativna zapletenost in svetovna konkurenca.

Evropski odbor za podatkovne inovacije bo ostal osrednji forum za upravljanje, prenovljen za bolj poglobljene tehnične razprave in strateški dialog z državami članicami in industrijo. Hkrati bo zavezništvo za uporabo umetne inteligence postalo glavni kanal za sektorske povratne informacije in bo zagotavljalo, da bodo podjetja, raziskovalci in javni akterji sooblikovali izvajanje. Opazovalnica za umetno inteligenco bo spremljala nastajajoče trende in jih spreminjala v vidike politike.

S ciljno usmerjenimi ukrepi se bo povečal obseg visokokakovostnih podatkov, poenostavilo regulativno okolje in okreplila vloga EU v svetovnem pretoku podatkov. Za MSP in inovatorje to pomeni cenejše izpolnjevanje zahtev, lažji dostop do podatkov in spodbudnejše mednarodno okolje.

Kajti samo to, kar se meri, se tudi naredi. Zato je Komisija napovedala časovni načrt za enotni trg, da bi povečala tempo in pospešila postopke. Strategija za podatkovno unijo lahko po potrebi prispeva k časovnemu načrtu, da bi oblikovalce politik in industrijo, zlasti MSP, usmerjala pri odpravljanju ovir in dokončanju enotnega trga za podatke.

Strategija za podatkovno unijo v tesni povezavi s strategijo za uporabo umetne inteligence zagotavlja, da podatkovni temelji EU neposredno spodbujajo razvoj, uvajanje in sprejemanje umetne inteligence v vseh sektorjih.

Dolgoročna vizija je jasna: suvereno evropsko podatkovno gospodarstvo, v katerem poteka varen in odgovoren pretok podatkov, ki poganja umetno inteligenco, spodbuja inovacije in krepi konkurenčnost.